

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי | בנשיאות הר"צ שלום ארוש שליט"א | יום הכיפורים | י' תשרי תשע"ח (30/09/17) | גליון 538

ההכנה ליום הגדול

תרגילי האמונה

ומכיוון שעיקר ביאתנו לעולם היא כדי לזכות לאמונה, לכן המבחנים הקשים ביותר הם דווקא שבין אדם לחברו. כל מפגש וכל עימות עם הזולת הוא מבחן באמונה, ניסיון באמונה, וזה גם תרגיל של אמונה עבורך, שתוכל לתרגל את האמונה.

אתה רואה שאתה מצטער ומקפיד שונא ונוקם – יש לך מדד מדויק לרמת האמונה שלך, ויש לך הזדמנות לפתח את שרירי האמונה. בדיק כמו שתרגילי כושר מפתחים את הגוף, כך תרגילי האמונה עם האישה ועם הילדים, עם השכנים ועם החברים בעבודה, עם שאר הממתינים בתור, ועם פקיד הבנק, עם הנהגים האחרים על הכביש, ועם נוסעי האוטובוס – כל אלה תרגילי אמונה שבהם אתה צריך לחזור ולשנן שוב ושוב: 'הכול לטובה, אין עוד מלבדו', ובכך לחזק לעצמך את האמונה ולהשתחרר מכל המרידות והצער ולחיות חיים של דבקות וגן עדן.

ולכן אומרת המשנה שביום הכיפורים יצימו של יום מכפר על כל העוונות שבין אדם למקום, זה נעשה ממילא כמעט בלי כל עבודה מצדנו. אבל עיקר העבודה שלנו, עיקר הבקשות והתחנונים שלנו לפני ה' הן על בין אדם לחברו, דהיינו על גילוי האמונה, שמלכות ה' בעולם לא תתגלה רק בכלילות אלא בכל פרט בחיים של כל אחד, במפגשים ובקשרי היחסים עם כל אדם.

הדרך הנעימה והקלה

ולסיום, לאור הדברים האלה, ברצוני לחזק את כולנו כיצד ניגש בצורה נכונה ובריאה לתיקון העניינים שבין אדם לחברו. מה שאומרת המשנה שעל עברות שבין אדם לחברו לא מועיל כלום עד שיקצה את חברו – זו אמת לאמתה, אבל רוב ככל האנשים נופלים מכך למוחין דקטנות ולא מבינים מה זה אומר למעשה, הם חושבים שאין להם סיכוי לתקן את העבר ולכן מתייאשים לגמרי מן התשובה.

לכן צריכים לדעת יסוד חשוב מאוד שהוא יסוד היסודות בדרך התשובה ותיקון האדם. עיקר התשובה היא להיטיב את מעשך בהווה ובעתיד. אל תיתן לעבר "לתקוע" אותך.

הרבה אנשים תקועים בחיים בגלל מחשבות: 'מה עשיתי, כמה אנשים מקפידים עליי, בגלל זה אני סובל, ואין לי סיכוי לצאת ממעגל הסבל' – אל תיתן למחשבות כאלה להפיל אותך. תדע נאמנה, שמה שרוצים ממך משמים הוא רק שתשתפר מכאן ולהבא, שתתפלל הרבה על האמונה כפי שביארנו כאן, ועל ידי זה תתקדם ותתעלה וכל ניסיון בינך לבין סובביך יקדם וישפר לך את האמונה. וגם אם תיפול תדע שעשכשו, אחרי הנפילה, יש

אמונה למעשה

ולכן המשנה בסוף יומא אומרת שעוונות שבין אדם למקום נמחלים יחסית בקלות, אבל על עוונות שבין אדם לחברו לא מועיל להם שום דבר עד שיפייס את חברו.

כל העוונות שבין אדם למקום נמחקים בסיבה קלה. מספיק הרהור תשובה אחד, רצון חזק ואמתי: 'אני רוצה להיות כרוצן ה', אני רוצה לשנות את מעשי הרעים וללכת בדרכי ה' ולעשות רצוני יתברך', ועוד רצונות כעין אלה, אפילו בלי לומר כלום, וכבר האדם נחשב לצדיק גמור. ובימים הנוראים, כל ישראל עוסקים בתשובה, מתפללים, אומרים סליחות, הולכים לקברי צדיקים, מתענים ומתודים ביום הכיפורים ובוודאי לא נידונים על העבירות שבין אדם למקום. אבל עוונות שבין אדם לחברו – שום דבר לא יכול למחוק את העבירות האלה, אם כן בוודאי על זה עיקר הדין והמשפט.

ולכאורה זה דבר מאוד מייאש ומדכא, מי יכול לצאת נקי בדיון כזה, כל אדם נכשל בלי סוף בעוונות שבין אדם לחברו, ואחרי כל הצום וכל ימי התשובה שלנו – כמעט ואין לנו סיכוי להיות נקיים לגמרי, 'לא שבקת חיי לברייתא', אין סיכוי לבריות לעמוד במשפט...?

אך כאן נלמד חיזוק גדול מאוד שייתן תקווה גדולה לכולנו, ולפני כן נסביר מדוע זה ככה, מה העומק בזה, מדוע עשה כך ה' יתברך שכל כך קל לשוב על העבירות שבין אדם לחברו, ואילו על העבירות שבין אדם למקום כל כך קשה לשוב?

מודד האמונה

ההסבר הוא שתכלית ביאתנו לעולם היא רק בשביל האמונה, והאמונה נמדדת בעיקר בעניינים שבין אדם לחברו, לכן שם עיקר הקושי, כי היכן שיש קושי – שם עיקר התיקון.

ונבאר: כל העברות שבין אדם לחברו נובעות מפגמי אמונה קשים. קנאה, שנאה, תחרות, נקמנות, גאווה, ועוד – כולן נובעות מחוסר אמונה. אדם שמאמין שה' עושה הכול לטובה, מאמין שגם איך שהשני מתנהג זה לטובה ולא שונא אותו אלא אדרבא אוהב אותו ומקרב אותו בדרכי נועם; וגם כשעושים לו כנגד רצונו, הוא מאמין שזה מאת ה' וזה לטובה ואינו מרגיש שום הקפדה על ה'מקל' של ה', אלא מכניע את עצמו כלפי ה' ועושה תשובה, וכלפי המצעים אותו – הוא רק אוהב אותם ומצטער עליהם ומתפלל שיחזרו בתשובה ולא חושב עליהם שום דבר, וכל שכן לא רב אתם ולא נוקם בהם.

המאמין שמח בהצלחה של כולם, רוצה להיטיב עם כולם, רוצה להיות צינור להשפיע אך טוב וחסד לעולם. עוזר, משמח, מעודד, מחזק, מייקר, מאיר פנים, אוהב, מתפלל על כולם.

תוצאה של העוונות. וכל בקשתנו על מחילת העוונות היא המשך ישיר של תפילות ראש השנה: 'ובכן יתקדש שמך... ובכן תן פחדך...', על כל זה ביקשנו בשבוע שעבר, לכל זה התגעגענו ורצינו, ובוודאי כבוד ה' מוכן להתגלות, מוכן להאיר את העולם והארץ תאיר מכבודו – אך החיסרון הוא מצדנו, החיסרון הוא מצד עוונותינו המסתירים והמבדילים.

והנה ה' ברחמיו שכל כך משתוקק לגלות כבוד מלכותו, ורק בשביל זה ברא את כל העולם, נתן לנו יום מחילה וסליחה וכפרה, יום שייאפשר לנו לשבר את מחיצות הברזל המפסיקות בינינו לבין אבינו שבשמיים. נמצא שגם ביום הכיפורים כל עבודתנו היא לשכוח מעצמנו ומהצרות האישיות ולבקש על מחילת העון כדי שיתגלה כבוד מלכות שמיים, כדי שכל התפילות שהתפללנו ביום ראש השנה לא יישארו בכוח אלא ייצאו ויתגלו בפועל.

נעגועים לאמונה

לכן עיקר העבודה ביום קדוש זה היא להתגעגע ולכסוף לאור ה', לאור האמונה. לא לחשוב על עצמנו כמושעים וחוטאים. לא להתייאש לנוכח הררי חטאותינו. אלא לדעת שהבעיה היחידה שלנו היא הפירוד מאבינו מלכנו, ורק על זה לבקש ולהתחנן. ואכן, עיקר התשובה היא על פגם האמונה. עיקר בקשת המחילה היא על השנות והימים שעברו עלינו ללא אמונה, שהבטח התעלמנו ממלכו של עולם ורצינו למלוך בעצמנו. וכל בקשת המחילה על כל עון פרטי סובבת אך ורק סביב ציר זה. פגם האמונה הוא הפגם השורשי המביא לכל החטאים והעוונות.

ולכן 'עבירה גוררת עבירה', כי כל עבירה מחשיכה אצלנו את אור האמונה, וממילא חסרון האמונה וההרגשה במלכות ה' מביא את האדם להיות שקוע יותר ויותר בעצמו ובתאוותיו ויצריו עד שמביא אותו לעוד עבירות. וביום הכיפורים שבו נופלת מחיצת הברזל של העוונות המבדילים ומתגלה האמונה בתפארתה – זהו יום מסוגל לזכות לאמונה שלימה, שהיא החיסון האמתי מפני כל העבירות, וזה עיקר התיקון של עוונות העבר כפי שנלמד.

עבודת התשובה על פגם האמונה היא עיקר תכלית הבריאה ועיקר תכלית ביאתנו לעולם. ה' לא ברא את העולם רק בשביל קיום המצוות, כי את רוב המצוות אפשר לקיים גם בשמיים. ה' בעצמו מניח תפילין, ומתעטף בציצית שומר שבת ומתפלל ולומד תורה. הצדיקים שבגן עדן רק עסוקים בעבודת ה'. אבל להאמין – אי אפשר בשמיים, כי שם רואים את האמת. אפשר להאמין רק בתוך העולם הזה, בתוך הגוף הגשמי. אם כן זו תכלית ביאתנו לעולם.

אשר ינו ומה טוב חלקנו, שה' יתברך, הוא אבינו ומלכנו האוהב והרוצה בטובתנו ובהצלחתנו ובהצלחתנו – מושיט לנו את ימינו הפתוחה והוא מצוי לנו וקרב אלינו בימים קדושים אלה, ונתון לנו הזדמנות נפלאה לחזק את כל שטרי חובותינו ולהיות כברייה חדשה, להתחיל את השנה ברגל ימין, עם ראש טוב, ועם לב טוב, ועם עשרה ימים קדושים של תיקון המעשים, ועם החודש הנפלא, ירח האיתנים, המלא וגדוש במצוות ובימים של קרבת ה', ימים של ריאה ואהבה, שמחה ותשובה.

בשבוע שעבר למדנו על מהותו של יום ראש השנה, קיבלנו הסתכלות אחרת לגמרי על היום הקדוש ועל עבודתו. זכינו להיכנס להיכל המלך להתפלל על גילוי כבוד מלכותו יתברך להשתתף בהכרתה הגדולה של מלכו של עולם. לצורך כך יצאנו מתוך הקטנות של עצמנו, שחכנו מהצרות, וזכינו להיבא מחדש ביום בריאת האדם, להיבא לתוך עשרת ימי תשובה ותיקון המעשים, והנה עומדים אנו ערב היום הקדוש, יום הכיפורים, ורוצים אנו להכין את עצמנו ליום הגדול מתוך הגישה הנכונה, ולא מתוך צמצום וקטנות המוחין.

תכלית המחילה

יום הכיפורים הוא יום מחילת העון. מדוע כל כך חשובה לנו מחילת העוונות? האם זו רק הרגשה אישית יותר טובה, הרגשה של נקיות ורעננות? האם זה חשוב לנו כדי להינצל מעונשים ומכל מיני תקלות ושיבושים בחיים, ולזכות להצלחה והרווחה ותור לא? או שמה יש כאן עניין עמוק ופנימי יותר?

נתבונן בתפילות שאנו מתפללים ביום הקדוש, ונחפש את התשובה. התפילות הן אותן תפילות כמו בראש השנה על גילוי מלכותו יתברך, אך בתוספת עניין מחילת העוונות. והדבר מעורר שאלה: לכאורה, עניין מלכות ה' שייך לראש השנה, שהוא יום ההכרתה, מדוע חוזרים על אותן תפילות גם ביום הכיפורים שכל עניינו הוא מחילת העון?

ביטול ההסתרות

אלא שכאן מרמזים לנו רבותינו מהי התכלית האמתית של מחילת העוונות. הבעיה המרמזת של העון היא לא העונשים המרים והקשים, וגם לא גרשי האשם המקננים בלב. הבעיה האמתית היא מה שכתוב בישיעה (נט): 'עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוהיכם וחסאותיכם הסתירו פנים מכם'. העוונות מסתירים מאתנו את אור ה', את כבוד מלכותו יתברך, את אור האמונה.

ההסתרה הנוראה שיש בעולם היא שהנבאים לא מניחים את מי שבראם ולא חיים את מציאותו, את אחדותו, את אהבתו, את האושר והעונג שבקרבתו, את ההכרה בטובתו – כל ההסתרה היא

פנינים חידות ברסלב

המבואר בתורה ל' בענין הבן שאינו יודע לשאול וכו'. ישקרו בחינת תשובה הוא בבחינת 'אשר לא גזלתי או אשיר'. שאילו אג'ש לקאורה מה שגך לחיב אדם לעשות תשובה על דבר שלא פשע בו, בבחינת 'אשר לא גזלתי או אשיר'. ואמר, קשיחפץ האדם לחזר בתשובה שלמה ויחפש נקיות עצמו מחטאי בשלימות בלי שום ערמה, ימצא פשעים עונות ועוולות ששכח ממה לגמרי ולא שם לבו להגיש בהם, ורק מחמת רוב עסקו בתשובה בחיני עוד ועוד בקסרונותיו שפגרו שכח מהם זמן רב, ואף עלילה מקיב לעשות תשובה, וזהו 'אשר לא גזלתי או אשיר'. כי קשיחפץ עצמו היטב היטב, וקאה שאכן גזל ועיוות. רק שלבד הזמן והשקחה היה נדמה לו שלא גזל ולא עיוות. (שיש"ק ד-לו)

א ב ש ל החיים

- ☆ שלושה מיני אהבות הם, אהבת ה, אהבת התורה, ואהבת ישראל, ובכלל אהבת ישראל גם אהבת עצמו ואהבת אשתו וילדיו.
- ☆ נחלתו של אדם להגיע לאהבת ה'.
- ☆ על ידי אהבת ישראל, שנכללן זה בזה באהבה, ממשכים את השכינה בעולם.
- ☆ אהבת ישראל ממתיקה את הדינים באופן מידי, אפילו שעדיין לא עשיתו תשובה.

לעומת יום הכיפורים שיש שישע עולים בלבד, ומי שמחלל שבת חייב סקילה, לעומת יום הכיפורים שאינו חייב בו אלא כרת, וקדושת השבת קבועה וקיימת ואינה תלויה בישראל, ואילו בכיפור אנו מברכים מקדש ישראל ויום הכיפורים, מצד שני ביום כיפור יש ריבוי תפלות, והוא היום היחיד בו ניתן להיכנס אל קודש הקודשים. מיהו אם כן היום בה"א הידיעה?
מסביר ה'נתיבות שלום' ששבת וכיפור הם בחינת אהבה ויראה. היינו שבשבת הדבקות בה' הוא מצד האהבה, כי דבקות ישראל בקב"ה הוא על ידי השבת קודש, וכמאחז"ל כנסת ישראל יה' בן אוגך, ואילו ביום כיפור הדבקות בה' היא מצד היראה, כמו שאומרים 'מפחדך אני בורח אלך' היינו שהתשובה ביום הכיפורים היא תשובה מיראה, כי ביום כיפור זדונות נעשין לנו כשגונות, ולכן עדיין צריך מירוק, אבל שבת היא בחינת תשובה מאהבה, אשר על כל פשעים תכסה אהבה, ו"כ אפילו עובד בעבדה זרה כדור אנוש מוחלין לו, והזדונות מתהפכים לו לזכויות, ושוב לא שייך עוד ייסורים ממרקים, כי כח האהבה של שבת קודש נעשין לו כי חטאיו ומגמיו כזכויות. וזהו הכח של שבת ויום הכיפורים יחדיו, שהם תרי דאינו כחד.

סימני כשרות בעופות ודינם של תרנגול ההודו ותרנגול ה"בראקל" – חלק ג

ש"ת של חסד

תרנגול הודו (הנקרא גם "אינדיק" / "ענגליש היער" / "סטרקיש היער") הוא מין תרנגול שלא נודע ולא הוכר בארצות אירופה עד שהובא מאמריקה לאחר "גילוייה" בשנת ה'רנ"ב. תרגול הודו שונה מהתרנגול המצוי בגדול (יותר גדול) ובמראהו (צורת הפרצוף, כרבולת שמתדלדלת על פניו, צוואר ארוך ערום מנוצות, ועוד) הרבה יותר ממינים אחרים שנסארו ע"י הפרוסקים, ולא הייתה לו מסורת לעצמו, ואפ"כ התפשט היתרו ברוב ישראל כבר מזמן בה"ח. יש לציין כי קיימות משפחות מעטות שמנועות מלאכול תרנגול הודו משום שאומרים שאין להם מסורת חזקה, אך זהו מיעוט הבטל ברוב כי כלל ישראל אוכלים אותו בלי שום חשש, וגם כל ההכשרים המהודרים נותנים עליו תעודת כשרות למהדרין.

סי' פ"ב ס"ק כ"ו] כתב שהייתה מסורת על תרנגול ההודו מאנשי אינדיא (הודו) קבלה עד משה רבינו(!) שהוא עוף טהור, אלא שהייתה מחלוקת האם לסמוך על אנשי אינדיא, עד שעמד הריב"ש (אין הכוונה כאן לר' יצחק בר ששת שהיה מהראשונים, אלא למרן הבעש"ט זיע"א – ר' ישראל בעל שם טוב [סוף ספר חידושי רבינו ישעיה שר עמוד ע"ב בהוצאת תשל"ו בקונטרס "כנפי נשרים" בשם הגה"ש ר' יצחק יהודה היילא מקאמורנא זצ"ל שהביא את לשון ש"ת מי באר מילה במילה, ורק הוסיף וכתב "עד שעמד מרן הקדוש אור צח הריב"ש טוב, והכריע הלכה כחכמי המתירין, והביאו הגרי"מ מורגנשטרן שליט"א בקונטרס "דעה חכמה לנפשו" פ' "ראה" ה'תשע"ז אות י"ז והערה ט"ו (עמוד כ"ו)] והכריע כחכמי המתירין ואמר שיש לסמוך על אנשי אינדיא כי יש שם יראים ושלמים וכל אנשי אינדיא נוהרים ממאכלות אסורות (וכן כתב מה"ח [י"ד סי' פ"ב ס"ק כ"א] בשם הוב"י דק [שם אות י"ז] שתרנגול הודו מקורו מארץ הודו, עיי"ש).

תשובה: ה. מקום שנהגו איסור בעוף מסוים

א) השו"ע [י"ד סי' פ"ב ס"ה] הביא מח' בין הרא"ה והרשב"א האם מקום שאין לו מסורת יכול לסמוך על מקום שיש לו מסורת, דדעת הרשב"א היא לאסור ודעת הרא"ה היא להתיר, ופסק ש"יש לחוש לדברי האוסר". והכרו"פ [שם פלתי"ה ס"ד] מסייג את מה שכתב השו"ע "ויש לחוש לדברי האוסר", וז"ל: "ונראה ביש לעוף ג' סימנים, ואין צריך למסורת רק דלמא דריס, בהא סמכינן אמסורת דדוכתי אחרינא (אפילו לשיטת השו"ע). דלרוב פוסקים בלא הכי כשר בג' סימנים, ואין צריך מסורת כלל, ובזו ודאי סמכינן להקל, וכפוט".

גם בפוסקים הקדמונים לא מצונו שאסור אותו באכילה, אלא תמהו על היתר, שהרי מקום מוצאם הוא בארה"ב, שלא שייך שיהא שם מסורת.

על השאלה הנ"ל – מדוע התפשט היתר לאכול תרנגול הודו, מצינו כמה וכמה תשובות בפוסקים, ונביא את חלקם:

- 1) הדמשק אליעזר [שלמד עם הב"ח ביחד בישיבה, סימן י"א אות פ"ד] ושו"ת שואל ומשיב [מהדורה חמישית תשובה ס"ט] מתרצים שכיון שרוב הראשונים סוברים כדעת רמב"ם שכאשר יש לעופות ג' סימני טהרה העוף טהור ואמרינן שודאי אינו דורס, ממילא כיון שתרנגול הודו יש בגופו את ג' סימני טהרה – הריהו כשר.
- 2) שו"ת ערוגת הבושם [גלר"ה אריה לייב בולחינער זצ"ל קונטרס התשובות בסוף הספר סי' ט"ז] מתיר שגם לשיטת רש"י (והשו"ע והרי"א) שצריך מסורת, זהו משום שחיישין שמה הוא דורס, אבל אם ודאי לנו שישנן אינו דורס – הריהו כשר. לכן תרנגול הודו שגדל בבתי יהודים לאלפים ולרבות ואנו רואים בהם כמה שנים שאינם דורסים, ממילא לא חיישין שהוא דורס כיון שמוחזק בעליל שאינו דורס.
- 3) שו"ת מי באר [גלר"ה יצחק אייזיק זצ"ל אב"ד בקרסט, סי' י"ט, הובא בדרכי תשובה

ה. הדין למעשה בתרנגול ה"בראקל" פוסקי זמננו נחלקו מה דינו של עוף ה"בראקל".

- א) יש מצדדים להתירו משום שטוענים שמדובר בין תרנגול עם שינויים קלים שאינם מצריכים מסורת, ועוד שיש עדויות של שוחטים שעוף זה נשחט בעבר במקומות שונים כעוף כשר ולכן יש מסורת כשרות עליו, ועוד שה"בראקל" גדל בין תרנגולים טהורים (שכן נדמה – טהור) וזה נחשב כמסורת לתרנגול "הגר" משה שאול קליין שליט"א, ובני בד"ץ בני ברק של הגר"י ניסים קרליץ שליט"א, הגר"ר ב"ן ציון מוצפי שליט"א, הגר"מ מאיר מאוזו שליט"א [בעלון בית נאמן מס' 79] ו"כ"י הוב"א ה'תשע"ז עמוד 5, וז"ל: "בחזק לארץ היו לנו תרנגולים כאלה ('בראקל'), ורבינים שהם שוחטים וזהו המקצוע שלהם, ג"כ אומרים ככה, כמו רבי רפאל עשור שאומר 'חמישים שנה שחטתי תרנגולים כאלה'". מו"ץ העדה החרדית – הגר"ר אברהם ליטמאנוביץ שליט"א, ועוד.]
- ב) אמנם רבים מצדדים לאסור את ה"בראקל" משום שטוענים שעוף זה לא היה מצוי והשוחטים שמעידים ששחטו אותו - או שמחליפים אותו עם זן אחר או ששחטו אותו ללא מסורת, ועוד שגם תושבי

בלגיה היהודיים לא רגילים לאכול עוף זה, ועוד שיש לעוף זה מאפיינים חיצוניים השונים מזני העופות המקובלים ככשרים ולעומת זאת יש לו דמיון פיזי מסוים בינו לבין עופות דורסים (כגון רגליים עבות יותר וכד') [רב העיר בני ברק – הגר"ר משה יהודה לייב לנדא שליט"א שאמר לאדמו"ר ר' אהרן מסאטמר שליט"א שלא רק שאין לעוף זה מסורת אלא שאין מקום לוויכוח שהוא טמא], האדמו"ר ר' אהרן מסאטמר שליט"א, הגר"מ שטרנבוך שליט"א (שכתב "אפילו אם לא גדולי ישראל יתירו, באיסור עומד"), הגר"ר משה ברנדסדורפר שליט"א – אב"ד "היכל הוראה" בירושלם עיה"ק תובב"א, הגר"ש מחפז שליט"א – ראש בד"ץ יורה דעה, הגר"א רובין שליט"א – ראש בד"ץ מהדרין [שם "מי ששחטו את העוף, לא ישמש כשוחט"], מו"ץ העדה החרדית – הגר"ע ואנר שליט"א (שאמר לי זאת בשיחה ביום חמישי ט"ז אלול ה'תשע"ז, שודאי שאין לעוף זה מסורת ואין לאכול. ראוי להביא כאן מכתב שכתב סבו – הגר"ר זכר זצ"ל בעל שבת הלוי [הובא בכנת עת צהר חזק ר' עמוד שכ"ב] וז"ל: "על כן עלינו להתעורר ולעמוד בהשגחה חמורה שלא לעוף זה לשחיטה עופות רק ממקור שהוא בודק מחשין תערוכת מינים, והשארפוחים גדלים רק מחין שהמסורה בורר בלי פקוק, בין גדל הזכר בין מצד הנקיבה", הגר"מ מורגנשטרן שליט"א בקונטרס "דעה חכמה לנפשו" פ' "ראה" ה'תשע"ז אותיות י"ג-מ"א (עמודים כ"ג-ל"ד)]. ועוד.]

למעשה
מאחר וסוגיית כשרות תרנגול ה"בראקל" נתונה במח' גדולי הפוסקים – (א) ש"י"א שהוא כשר (ב) ו"י"א שהוא טרף (ג) ו"י"א ששל אף שאינו טרף אין לאכולו כיון שאין עליו מסורת, ולע"ז שיש להורות בסוגיא זו כדברי הגרי"מ מורגנשטרן שליט"א [הניח] שמי שרבו המובהק סובר שעוף זה מותר – לכתחילה יכול להקל ולאכולו וכן להשתמש בו לצורך כפרות [כמובא בחזו"א בכללי הוראת אריה סי' ק"ג ס"א, שמו"ת תלמידי לסמוך על רבו המובהק אף בדאורייתא לקולא אף כנגד רבים האוסרים], אבל מי שאינו תלמיד מובהק של הרבנים המתירים – אינו יכול לסמוך על דבריהם ויש לו להחמיר ולא לאכולו וכן לא להשתמש בו לצורך כפרות, ובמקום הצורך ישאל שאלת רב. והלע"ז כתבתי וצור ישראל יצילנו משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות.

סדר כפרות ייחודי

המשך דבר ראש הישיבה

אל בית המרוח של המוזג הכפרי היהודי, נכנס אורח יהודי בלבוש חסידי. מראהו שונה לחלוטין מייחור האורחים המבקרים במקום זה, ונוכחותו לא התאימה לנוף הסובב אותו.

"מה רצונך?", שאל בעל הבית את החסיד שנכנס אל בית המזיגה שלו והתיישב אל השולחן. מה לו לחסיד כמותו במקום זה, אפוף עשן מקטרות וספוג ריח חריף של יי"ש משכרותם של איכרים ושיכורים, על הרצפה שכובים איכרים שתויים, ושברי בקבוקי יי"ש. מה זה לחסיד ועוד בליל ערב יום-הכיפורים??

"רצוני ללון כאן הלילה", השיב החסיד בפשיטות. "דווקא כאן?! תמה המוזג. הלא תוכל למצוא לך מקום נוח יותר, נעים יותר ובאווירה התואמת את זהותך?", לא הבין המוזג את בקשתו של החסיד. אך החסיד לא ויתר. דווקא כאן הוא מבקש לעשות את הלילה. אין לו צורך בחדר מיוחד; כך הוא מסביר. אפילו אין הוא זקוק למיטה. הוא פשוט מבקש לשבת בחדר עד אור הבוקר ולהמשיך בדרכו.

המוזג בראותו את עקשנותו של אורחו, לא סירב ונתן לו את הרשות להישאר ללון במקום.

הייתה לו, לחסיד, סיבה טובה דיה בכדי להישאר שם. הוא היה מחסידיו של הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק. זה מכבר ניצתה בו תשוקה לראות את רבו באשמורת הבוקר של ערב יום הכיפורים, בשעה שהוא עורך את מנהג הכפרות.

ביום האתמול הגיע אל הצדיק, וביקשו להניח לו להביט ב'כפרות' שלו. "מה יש כאן לראות?", שאל הרבי בתמיהה. "אני רוצה לראות איך עורך הרבי את ה'כפרות'", השיב החסיד. "ואיך אתה עורך את הכפרות?", שאלו הרבי.

החסיד נבון. "אני?!", גימגם, "אני נוטל תרנגול לבן, קם באשמורת הבוקר, וקורא את סדר ה'כפרות' מתוך הסידור: זה חליפתי, זה תמורת זה כפרתי". "כך גם אני עושה", נענה הרבי, "ואיך בסדר הכפרות שלי משהו מיוחד שצריך להביט בו".

"אולם אם רצונך לראות סדר כפרות מיוחד, שתוכל ללמוד ממנו, סע לכפר פלוני והיכנס לביתו של היהודי בעל בית המזיגה. אצלו תראה 'כפרות' מיוחד במינו, כפרות מסוג אחר..."

החסיד לא התמהמה. חיש מהר רתם את סוסיו ובשעת ערב מאוחרת הגיע ליעדו. הוא ציפה לפגוש יהודי צדיק, בעל נפש נעלה - והתאכזב. נגד עינו התגלה בעל הבית שהיה יהודי כפרי פשוט בתכלית.

ובכל זאת, הרבי אמר ונתן את עצתו. הוא החליט להישאר במקום ולראות. לעקוב אחר המוזג היהודי, אולי בסדר הכפרות שלו יש משהו מיוחד יותר. יושב הוא בחדר, מצטנף בפניו, משיים עצמו כישן, אך עיניו עוקבות אחר הנעשה, ואוזניו כאפרכסת לכל הנשמע. שעת חצות. המוזג היהודי מתחיל לשלח את לקוחותיו. את חלקם הצליח לסלק

צִיּוּר מוֹטִיבֵּל לִישׁוּר בְּרֵךְ אֶת הַיְיִשׁוּר (מִתְחַלֵּל דָּן)

בעדינות, אך את אלה השתיים לשכרה אשר אינם מבחינים בין ימינם לשמאלם, נאלץ לגרור החוצה בכוח, תוך גערות רמות. והחסיד יושב ומבטי, ואינו מבין מה הוא עושה כאן.

הבית התרוקן מיושביו. החלונות הפתוחים הפיגו את הריחות העזים והשיבו רוח לילה קרירה. האווירה בחדר השתנתה וקיבלה מראה אנושי.

המוזג היגע התיישב אל השולחן, וכשהוא בטוח כי הכל נמים את שנתם ואין איש מביט על מעשיו, ממלמל לעצמו: "ערב יום-הכיפורים היום. צריך לעשות 'כפרות'. הן יהודים אנחנו".

"הביאי נא את פנקסי אשר על הארון", קרא לעבר אשתו. זו מיהרה להגיש לו פנקס קטן ובו רשימות צפופות בכתב-יד. הכפרי נוטל את הפנקס לידו, מעלעל בו

ומתחיל לקרוא בינו לבין בוראו. שורה אחר שורה. והנה, החסיד שומע כי המוזג מקריא את כל חטאיו אשר חטא במשך השנה כולה. בפנקס נרשמו כל עבירותיו, יום-יום, רישום מדוקדק.

בעל הבית קורא והדמעות ניגרות מעיניו, שוטפות את פניו וקולו נשנק. הוא ממשיך ומונה את חטאיו, מתוודה עליהן ומתחרט בלב שלם, בזה אחר זה. כך עד העמוד האחרון של הפנקס. בכי קורע לב התפרץ מליבו. הוא נאנח מרה וקרא בקול שבור וכאוב:

"ריבוננו-של-עולם! ראה נא, כל זאת עוללתי בשנה החולפת. הן תזכור כיצד חזרתי בתשובה בשנה שעברה. הבטחתי כי לא אוסיף לחטוא. והנה, רואה אתה, לא קיימתי. חטאתי והוספתי לחטוא. ועתה מה יהיה עלי?".

הוא ממרר בבכי ואינו יכול להירגע. ניכר עליו שצערו אמיתי וכנה הוא. החסיד יושב לו מכורבל בפניו ומאזין לכל מילה. רטט של התרגשות עובר בו למראה היהודי שמתייסר מחטאיו, מתוודה ומתחרט.

כשהתאושש קמעא ביקש מאשתו שתגיש לו פנקס נוסף. גם בו עלעל משהו, והחל לקרוא בו. בחלל החדר נשמעו כל צרותיו וייסוריו של הכפרי במשך השנה כולה. כל אחת נכתבה על ידו בפנקס ביום שאירעה. אחת מבנותיו נפטרה בשנה החולפת. פעם התנפלה עליו חבורת גויים וכיבדה אותו במכות-רצח. כך ממשיך היהודי וקורא בזו אחר זו את כל תלאתיו שמצאוהו השנה. והרשימה מתארכת.

"אוי, ריבוננו-של-עולם!", פונה הוא שוב אל הקדוש-ברוך-הוא בתחינתו. "הלא ביקשתי ממך בשנה שעברה שתיתן לי שנה טובה ומתוקה. התפללתי שתעניק לי שנת-ברכה, הצלחה וחיים טובים בלי צרות וייסורים. בכל ליבי בטחתי בך. האמנתי שאכן כך יהיה".

"ומה יהיה?", הוא ממשיך. "ראה נא כמה צרות הבלת עלי במשך השנה. רבות כל-כך סבלתי והתייסרתי. אך תמיד בך האמנתי". "אלא מה, ריבוננו-של-עולם, היום, ערב יום הכיפורים. ביום זה חייבים להתרצות ולמחול זה לזה. על-כן, הבה ונתפייס ונעשה סולחה, הבה נשתוו בינינו ונמחול זה לזה. אני לא חייב לך על חטאי שחטאתי, ותמחל לי מחילה גמורה, ואתה לא חייב לי על הצרות. שנינו פותחים מהיום דף חדש נקי לגמרי ללא רבב..."

החסיד, מפניו, מתחיל רק עכשיו להבין על מה ולמה נשלח לכאן. הנה הוא רואה כיצד נוטל המוזג היהודי, שעניו נפוחות מבכי, את שני פנקסיו, של החטאים ושל הצרות וייסורים כורכס זה בזה, ומסובבם מעל לראשו כמפרי אומר את מילות הכפרות: "עתה, אפרי שסלחנו זה לזה ונתרצינו, נעשה זה מנהג הכפרות: 'זה חליפתי, זה תמורת, זה כפרתי'..."

בשביל החסיד היה זה שיעור מוסר חי ממש, מנהג כפרות מיוחד במינו מעין זה, לא ראה הוא מימיו. אכן, צדק הרבי בדבריו שאמר 'מנהג כפרות מיוחד במינו, כפרות מסוג אחר'.

לך מבחן אמונה חדש, לחזור אל התשובה והתפילה ולא ליפול מהנפילה. וכאשר יראו משמיים שאתה מתקדם ומשתפר, ומגלה את האמונה בכל מעגלי החברה - בוודאי יזכו אותך משמיים לתקן את כל העבר, יפגישו אותך עם מי שצריך שתיפגש, ישלחו דיסקים וחוברות של אמונה לכל אלה שפגעת בהם, והם ילמדו אמונה וימחלו לך מחילה גמורה ועוד.

מתקנים באמונה ובקלות

כי היסוד הוא שהקדוש ברוך הוא לא בא בטרוניה עם בריותיו ולא דורש ממך את הבלתי אפשרי. אדם שחי בעולם הזה כבהמה בלי דעת, ועשה הרבה טעויות ושטויות, ובשלב מסוים החונן לאדם דעת החזיר אותו בתשובה ונתן לו דעת - האם אין לו סיכוי להיות צדיק גמור בגלל העבר שלו שרודף אותו? האם אנחנו חושבים שה' יתברך מעמיד בפניו משימה בלתי אפשרית, שכל כמה שהוא יתאמץ וישתדל תמיד יישאר עליו כתם לנצח נצחים? חס ושלום!

והן אמת שהקדוש ברוך הוא אינו וותרן, ואדם חייב לתקן הכול. אבל איך מתקנים? מתוך ייאוש? מתוך שקיעה בעבר? לא ולא! מתקנים מתוך התחלה חדשה, מתוך התחזקות באמונה ובקיום התורה מכאן ולהבא. צעד אחרי צעד, באהבה בשמחה, בתקווה ובסבלנות - ועל ידי זה ה' יתברך בוודאי יעזור לכל אחד לתקן הכול.

וגם היסוד הזה מבוסס כל כולו על האמונה. כי האמונה אומרת שמבלעדי עזרתו של הקדוש ברוך הוא, אדם לא יוכל לתקן כלום. רק ה' יתברך הוא המחיר בתשובה, והוא מטרה את עם ישראל. אדם שחושב שלא יוכל לחזור בתשובה כי המשימה "גדולה עליו" - בעצם חושב שהתשובה היא עבודה אישית שלו. אבל אדם שחוזר בתשובה מתוך אמונה, מבין שהוא רק עושה את שלו, בלי פחד ובלי ייאוש, עושה את שלו ומתפלל לה' שיעזור לו ויחזיר אותו בתשובה ויעזור לו לתקן הכול, כי ה' עושה הכול ועל האדם מוטל רק לרצות.

וזה מה שה' יתברך רוצה, כפי שכתבנו, שה' רוצה רק את האמונה, ה' לא רוצה שתראה לו איזה גיבור אתה ואיך אתה חוזר בתשובה בכוחות עצמך, ה' רוצה שתיכנע מלפניו ותגיד לו את האמת שאין לך שום דרך לתקן כל מה שפגמת ואתה צריך את עזרתו הגדולה בכל רגע ורגע.

ומאחר שיש במאמר זה נקודות יסודיות וחשובות נסכם חלק מהנקודות למעשה, שכל אחד ייקח אותן איתו ליום הקדוש ועם זה ימשיך לכל השנה כולה:

- ☆ עבודת יום הכיפורים היא המשך ישיר של עבודת ראש השנה.
- ☆ עיקר בקשת מחילת העוונות היא בקשה לגילוי כבוד הבורא.
- ☆ עיקר התשובה היא לחזור אל האמונה.
- ☆ עיקר ניסיונות האמונה הם בבין אדם לחברו, ולכן זה עיקר הקושי, עיקר התשובה ועיקר המלחמה.
- ☆ עיקר התשובה והתיקון הוא מכאן ולהבא בלי להיחלש מהעבר כהוא זה.
- ☆ יזכור לסליחה ומחילה בחס וברחמים ועל ידי זה יתגלה כבוד מלכותו במהרה בימנו, אמן.

פרכת שנה טובה ומתוקה
אמר חתיה טובה
ככל בית ישראל

נא להתפלל לרפואת משה
בן אידה, תמר בת מרים

ברסלבד חסיד!
אתה רוצה להישאר מעודכן כל השנה מהנעשה ונשמע אצל אנשי שלומינו בדחצי העולם?

הצטרף גם אתה לרשימת התפוצה המובילה של ברסלב - ברסלב גלובל המביאה מידי שבוע עדכונים, מידע, חדשות, תמונות, מאמרים, גלינות, ספרים חדשים, ועוד

הצטרפות, שלח מייל לכתובת: info@breslevglobal.com

חינוך באהבה

לא בבית ספרנו פרק ה' מאת הרב יצחק אבוחצירא. יועץ חינוכי, מאבחן ומטפל.

בשבוע שעבר "ערב טוב, זה אבא של משה כהן? מדבר המורה הארון, המורה של משה. אפשר לשוחח איתך מספר דקות על הילד?"

"כן בבקשה, במה העניין?"
"אדון כהן! אני מוכרח לציין, שב"ה משה מתקדם די יפה והצינונים שלו משתפרים. אלא שלאחרונה יש לו הרבה בעיות משמעות. היום במיוחד התקשורת לשוחח איתך, מאחר והוא התחצף והפריע באופן חריג בכיתה"

לאחר שיחה של 10 דקות שהמורה סיפר על מעללי של הילד, האב הגיב "האמת שדווקא היום, יצא לי לשוחח עם משה ושאלתי אותו על התנהגותו בכיתה והוא סיפר לי מה היה, אלא שהוא אמר שזה לא היה רק הוא. תראה אני לא אומר שהוא "טלית שכולה תכלת", אבל כאשר ישנם עוד תלמידים שמפריעים, זה לא מצדיק לבא בטענות רק לבן שלי."

עם הורים כאלה, מי צריך עורך דין. לפעמים גם אנחנו עונים למורה של הילד באותו סגנון. וזה לא משנה אם התלונה הייתה, על הפרעה ממושכת בכיתה, מעשה קונדס בהפסקה, חוסר הקשבה בשיעורים, פטפטת או ציון נמוך בהיסטוריה. דוגמא נוספת: "גברת כהן ערב טוב! זו המורה שושנה. רציתי להתייעץ איתך על ציוני המבחנים האחרונים של רחלי. אנחנו עומדות לפני המחצית והממוצע של רחלי הוא 65%. אני בטוחה שהיא יכולה יותר, הבעיה היא, שרחלי אפילו לא מנסה להשקיע." "האמת, שאני יודעת שרחלי יכולה יותר. תמיד אמרו לה, שיש לה פוטנציאל. דרך אגב רק לאחרונה שוחחתי עם כמה בנות מהכיתה שלמדו עם רחלי יום לפני המבחן האחרון והם אמרו שגם הצינונים שלהן היו די חלשים, יכול להיות שזו בעיה בהעברת החומר."

מה דעתכם, הסיפורים מוכרים??? הורים יקרים! פעמים רבות, נוצר מצב שבו המורה מנסה לשתף את ההורים במצב הלימודי של הילד, בהתנהגותו או בבעיות חברתיות וכדו'. אך כבר מתוך הדקות הראשונות של השיחה, הוא מוצא את עצמו "עסוק בהתגוננות". בסך הכול המורה רוצה לעזור לילד ולאחר שניסה את הדרכים המקובלות, כמו לשוחח עם הילד בארבע עיניים, לנסות להצמיד לו חברים טובים ולהרחיק אותו מגורמי השפעה שליליים, כאשר הוא רואה שזה לא עובד ונשאר הפתרון של שיחה עם ההורים, במקום הורים

הוא מוצא "עורכי דין" שנמנעים ומחפיים על הילד.

אין עם מי לדבר!
"המורה, אני בטוחה שזה לא רק הוא! אני מכירה את משה שלי. אם לא היו גוררים אותו הוא היה תלמיד שקט" "תמיד אתם מתקשרים כשיש בעיות, אולי נתקשרו לספר שהוא לומד טוב ומתנהג יפה. מה, אין דברים שהוא טוב בהם?!" וכי וכי

באמת יכול להיות, שהטענות נכונות. "זה לא היה רק הוא, יש עוד תלמידים שמפריעים". "לקבל 65% בהיסטוריה זה לא הכי נמוך" וכי יפה, טענות מוצדקות. אבל נחשוב, אנחנו הורים או עורכי דין? רק חסר שהיינו עונים למורה "מרשי טוען".

נחשוב! האם כשהמורה מספר על בעיה שיש לילד הוא מצפה לתגובת נגד כמו: "לא יכול להיות שזה רק הוא!" או לתגובת נתחומים: "באמת אני מבינה אותך, ממש לא נעים ללמד כשכל הזמן משה שלי מפריע לך" פעמים רבות אנחנו שומעים טענה ממורים: "חבל על השיחה. למה שאני אספר להורים של הילד על הבעיות שלו, הרי לא אכפת להם" או "תאמין לי ניסיתי לדבר עם ההורים של הילד הרבה פעמים, אבל אין אומרים: אין עם מי לדבר".

פעמים רבות כאשר נתבקשתי לעזור לתלמידים מתלמודי תורה אחרים, נתקלתי בתופעה של "לדים מוזנחים" מבחינת הצוות החינוכי בבית הספר. ידעתי שהצוות החינוכי, דיינו המחנך, המורים המקצועיים, המנהל, המפקח, היועץ וכי' היו יכולים לעזור ולקדם את הילד, וכששאלתי אותם: "למה הילד אינו מקבל עזרה יותר פרטנית ומקצועית?!" הם ננו: "ההורים שלו מודעים למצב ובמקום לעזור לנו, הם מכסים על הילד, אז שיתדרו לבד"

כל זמן שהוא לא מפריע. הורים יקרים! עלינו לדעת. שלצערנו, הרבה מאוד מורים מתנהגים כלפי תלמידים מסויימים בסגנון של "ראש קטן". אמנם, בתחילת השנה, כאשר הם שמים לב שלילד ישנה בעיה- הם "חדורי התלהבות" לעזור, לתמוך ולמצוא פתרון לבעיה של הילד.

אך לאחר כמה שיחות הכרות עם ההורים, הם נוטים לגבש עמדה של: ניסיתי, רציתי,

אבל אחרי הכול, אני לא האבא של הילד. בקיצור "ראש קטן".

שמעתי פעם אפילו "תיאוריה-חינוכית" של מורה וותיק שאומר: "כל זמן שהילד לא מפריע לי, גם אני לא מפריע לו" הורים יקרים, אולי זה מדובר בילד שלכם? האם אתם בטוחים שהילד שלכם לא "מעביר את הזמן" כל יום בבית הספר? אולי יש לו בעיה "קטנה" אבל אתם עסוקים מידי ואין לכם זמן לשמוע את המורה שלו ולכן הוא מתנהג איתכם מידיה כנגד מידיה?!

במסגרת המאמרים הבאים ברצוני להתעורר ביחד מ"תרדמת החינוך" שחלק מאיתנו ההורים שקע בה. כבר הזכרנו שתחילת השנה הוא זמן מתאים לנצל את ההתחלה החדשה ולעזור לילד לעבור את שנת הלימודים בהצלחה ובהצטיינות.

לשבור את הקרח ישנם הורים, שמתנהגים עם המורה, לפי הכלל של "רחוק מתוק" דיינו ככל שלא יהיה לנו קשר איתו, כך ייטיב לנו ולילד. אך לדעתי כלל זה אינו נכון.

להיפך, חשוב מאוד לפתח קשר הדוק וחיובי ואפילו להגיע לקשר חברותי עם המחנך, כמוכן תוך שמירה על גבולות הטעם הטוב. כאשר ישנו קשר חיובי, השיחות על הילד הם פתוחות וגלויות, המורה לא מתעצל ומסתיר בעיות הקיימות אצל הילד וכך בשיתוף פעולה פורה, אפשרי לעזור ולקדם את הילד מבחינה לימודית וחברתית.

כאשר אנו מכירים את המורה, עלינו רק לעבוד על ביסוס הקשר לטובת הילד, אך כאשר אין היכרות מוקדמת עם המורה, חשוב מאוד ליזום פגישה אישית הנעשית באווירה חיובית ונינוחה. מכתבי עידוד והערכה, יכולים גם הם לסייע לפיתוח עמדה אהדה. אל תהססו לשלוח מידי פעם מכתב, המספר עד כמה הילד שמח להגיע לכיתה. עד כמה הילד אוהב את המחנך וכי' ואפילו אם זה לא כ"כ אמת. אתם תרגישו את השינוי כבר לאחר כמה מכתבים (ויהיה זה בבחינת מה שאומרים: "כלה נאה וחסודה"- אך אם אינה כזו) ככה זה עובד הכי מהר- ההורים מפרגנים למורה, הילד רואה שהמורה מוערך בעיני הוריו ומעריך אותו גם הוא. הילד שמח ללמוד אצל המורה והמורה שמח ללמד את הילד. לכן, אם רצוננו בהצלחת הילד, אנחנו מוכרחים להתאמץ ו"לשבור את הקרח".

כמוכן, צריך כל יום להתפלל על יחסי הילד והמורה. שהמורה יאהב את הילד (אוהב את הבריות ומקרבן לתורה) ושהילד יאהב את המורה וירצה לקנות ממנו תורה ודעה.

למחוק את העבר עלינו לזכור! שהורה ששומר כעסים מעברו האישי על המורים שלימדו אותו, עלול להגיב בצורה שלילית לא מודעת כלפי המורה הנוכחי של ילדו, אך ע"פ שהוא אינו מכיר ויכול להיות שהוא דווקא מורה נהדר, אבל בתת מודע שלו מונחת עובדה כי כל מורה הוא "יצור מסוכן". לכן, חשוב מאוד במקרה כזה, "להקצין" עמדות ולהתנהג בכבוד וחביבות יתר כלפי המורה של הילד.

כמוכן, שלכבד, להעריך ולסמוך על ביה"ס או המורה, אין פירושו "הסרת אחריות" מצד ההורה לערנות ולמעקב. לדוגמא: כאשר יש הרגשה שהמורה נוקשה מדי כלפי הילד, או כאשר יש סימני שאלה לגבי הערכת המורה את הילד, או כאשר מתעורר צורך לפנות למורה-עלינו לבצע זאת ולא לחשוש. אם כי, חשוב שהפניה תהיה ישירה בשיחה טלפונית או במכתב ובשום אופן לא דרך רכילות, או בקורת לא עניינית או תלונה, אלא בצורה פתוחה ומכובדת כזו המכירה בסמכות המורה.

המורה כשותף אחד הביטויים לגישה חיובית כלפי המורה היא נכונות ההורים לשתף את המורה בקשיים רלוונטיים של הילד ו/או של המשפחה. כאשר ידועות בעיות העוללות להקשות על הסתגלות הילד לביה"ס או על מילוי חובותיו, עדיף ליידע מוקדם ככל האפשר את המחנך.

לדוגמא: יש ליידע את המורה על קשיים מוטוריים של הילד, כך גם נאפשר למורה לגלות הבנה לקושי של הילד לכתוב בכיתה. כאשר המורה שותף לבעיה ומבין את קושי הילד, בעקבות כך, הילד יהיה פחות חרד להגיע לביה"ס ויצליח להתגבר ולהתאמץ. חשוב גם לשתף את המורה במידה וקורה ח"ו משבר משפחתי, בעיה רפואית וכדו' אצל אחד מבני המשפחה שבוודאי משפיע על מצב רוחו של הילד, כך המורה יגלה הבנה לנסיגה זמנית אפשרית בתפקודו של הילד בביה"ס.

בשבוע הבא נמשיך בע"ה בנושא "התמודדות עם ילד מתקשה".

מאוד התפלאתי לראות פרסומת של חברת חשמל, מי ישמע אם אני לא מרוצה אני יעבור לבטריות...

זמנים
יום כיפור התשע"ח

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
17:51	18:07	17:59	18:09
19:01	19:03	19:02	19:03
19:41	19:39	19:40	19:41

גמר חתימה טובה לכל בית ישראל

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 13 ת.ד. 57669 -ם טל' 02-5812210 פקס 02-5812252 לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו: 5812210@gmail.com

Breslev.co.il

אב של החיים
עצות מעשיות לחיים

הרב שמשון אבוחצירא

להזמנות: 052-2240696 | 02-5308000

עולו ואתכנסו להילולא דרבי נחמן פברסלב ולשפחת בית השואבה

שתוקיים ברוב פאר והדר בפעפד עו"ר הרב שלום ארוש שליט"א ובפעפד רבנים חשובים

בפוצ"ש ליל י"ח תשרי ב' דחוז"פ בשעה 20:30
בסוכת הענק של "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 13 ירושלים להשתתפות בהוצאות ההילולא לזכות בכל הישועות: 02-5308000

ברוכים הבאים בשם ה'